

PAIKKA AUKI -TYÖNTEKIJÖIDEN JATKOKYSELY (1) 02/2020

Hans Mäntylä, tutkija, p. 044 734 1546
Paikka auki II -koordinaatiohanke
Nuorten Ystävät, Yliopistonkatu 5, Helsinki
hans.mantyla@nuortenystavat.fi
www.paikka-auki.fi

KYSELYN TOTEUTUS

Kysely lähetettiin **11.02. 2020** 159:lle Paikka auki -työntekijälle.

Vastauksia saatiin helmikuun loppuun mennessä 85 kpl. **Vastausprosentti on 54 %**

Jatkokyselyn tausta/tarkoitus

Jatkokyselyn avulla kartoitamme aiemmin Paikka auki -ohjelmassa työskennelleiden henkilöiden työllisyys- ja elämäntilannetta noin puoli vuotta Paikka auki -työsuhteen jälkeen: ovatko he töissä tai opiskelemissa ja miten heidän elämäntilanteensa on muuttunut Paikka auki -työn jälkeen?

Kyselyssä kartoitetaan vastaajien taustatiedot, Paikka auki -työsuhteen pituus ja päättymisen ajankohta, jonka perusteella jatkotyöllistymistä voidaan analysoida tarkemmin. Taustatietojen jälkeen vastaajia pyydettiin kertomaan työ-/opiskelu/elämäntilanteestaan välittömästi Paikka auki -työsuhteen jälkeen, tilanteestaan kyselyn vastaamisajankohtana ja mahdollisista muutoksista elämäntilanteissa Paikka auki -työsuhteen jälkeen.

Näiden tietojen lisäksi vastaajia pyydettiin kertomaan Paikka auki -työn merkityksestä ja mahdollisesta vaikutuksesta heidän elämäänsä ja tulevaisuuden suunnitelmiinsa. Vastaajilta pyydettiin lupa ja yhteystietoja myös toista jatkokyselyä varten, joka toteutetaan taas puolen vuoden kuluttua.

Jatkokyselyiden avulla täydennämme aiemmilla kyselyillä kerättyjä tietoja siitä, miten avustusohjelma vastaa sille asetettuja tavoitteita vaikeassa työmarkkina-asemassa olevien nuorten ja/tai osatyökykyisten työelämävalmiuksien ja jatkotyöllistymismahdollisuuksien vahvistumisesta (ks. <https://www.paikka-auki.fi/mika-on-paikka-auki-ohjelma/>).

Paikka auki -avustusohjelman tausta

Ohjelman II-vaihe käynnistyi elokuussa 2018, jolloin vuosina 2014-17 toteutettua Paikka auki I -avustusohjelmaa jatkettiin vuosille 2018-21. Ohjelma on tarkoitettu sosiaali- ja terveysalan järjestöille, jotka voivat hakea avustusta kohderyhmään kuuluvan työntekijän palkkaamiseksi vuoden mittaiseen työsuhteeseen. Avustukset myöntää Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) ja niitä hallinnoi ministeriön yhteydessä toimiva itsenäinen valtiopuolaviranomainen [Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus \(STEA\)](#).

Ohjelmassa on kaksi kohderyhmää: osatyökykyiset¹ ilman rajoituksia ja työelämän ulkopuolella olevat alle 30-vuotiaat nuoret. Heillä on mahdollisuus hakea työpaikkoja sote-alan järjestöistä, jotka ovat saaneet Paikka auki -rahoituksen ohjelman kautta. Paikka auki -työsuhte voi olla koko- tai osa-aikainen ja siihen on mahdollista liittää myös oppisopimuskoulutus. Työnantajana toimiva järjestö vastaa lakisääteisistä työnantajavelvoitteista sekä palkattavien henkilöiden rekrytoinnista, perehdytyksestä ja ohjauksesta.

¹ "Osatyökykyinen on henkilö, jolla on käytössään osa työkyvystään. Osatyökykyisyys on yksilöllistä ja sidoksissa osatyökykyisyyden syyhyn, työhön ja työn vaatimuksiin. Osatyökykyisyyttä on monenlaista - osatyökykyisiä voivat olla esimerkiksi vammaiset, pitkäaikaissairaat, vakavasta sairaudesta toipuvat, elämäntilanteeseen kokeneet. Osatyökykyisiä voivat olla myös pitkäaikaistyöttömät, joiden työ- ja toimintakyky on alentunut vamman, sairauden tai sosiaalisten syiden takia. Työkyky voi vaihdella elämän eri vaiheissa. Osatyökykyisyys voi olla myös tilapäistä." (OTE-kärkihankke: STM:n raportteja ja muistioita 2019:25, s. 12)

Työnantajalle myönnettävään avustukseen voi sisältyä työntekijän palkkakustannusten lisäksi myös työntekijän mentoroinnista/ohjaamisesta aiheutuvia kuluja. Avustusohjelman rahoituspäätöksistä vastaa STEA.

Ohjelmalla on oma koordinaatiotiimi, jota toimii Nuorten Ystävät ry:llä (Oulussa ja Helsingissä). Koordinaatiotiimin tehtävänä on koordinoida Paikka auki -ohjelmaa, tukea sekä ohjelmassa mukana olevia työnantaja-järjestöjä että niissä toimivia Paikka auki -työntekijöitä, lisätä ohjelman tunnettuutta ja tuottaa tutkimukseen perustuvaa tietoa ohjelman toimivuudesta.

Avustusohjelman seurantatutkimus

Paikka auki -ohjelman seurantatutkimuksessa kerätään tietoa sekä ohjelmaan osallistuvien työntekijöiden että työnantajajärjestöjen kokemuksista.

- ☐ Millaisia ovat ohjelmaan osallistuvien **työntekijöiden** taustat, elämäntilanteet ja työhön/työllistymiseen liittyvät kokemukset työsuhteen aikana sekä millaisia jatkopolkuja heille aukeaa Paikka auki -työn jälkeen?
- ☐ Millaisia ovat **työnantajina toimivien järjestöjen** kokemukset Paikka auki -työsuhteista, työntekijöistä, heidän jatkopolkujen löytämisen tukemisesta ja työnantajana toimimisesta?

Seurantatutkimusta tehdään säännöllisten kyselyjen avulla (ks. <https://www.paikka-auki.fi/tutkimustointiminta/>) ja tietoja täydennetään sekä yksilöhaastattelujen että tapauskohtaisen havainnoinnin avulla. Näin kerättävä tieto perustuu pääosin toimijoiden omiin kokemuksiin ja on luonteeltaan laadullista. Kyselylomakkeissa olevien kysymysten osalta olemme tehneet seuraavia ratkaisuja:

- ☐ Työntekijäkyselyihin vastataan anonymisti. Emme kysy vastaajien henkilötunnuksia tai muita yksilöiviä tunnistetietoja, arkaluonteisia tietoja vastaajien terveydentilasta ja/tai osatyökykyisyyden luonteesta/ perusteista.
- ☐ Kyselylomakkeissa puhuttelemme vastaajia työntekijöinä ja kysymme ensisijaisesti työtä, sen tekemistä ja/tai työyhteisöä koskevia kysymyksiä². Lomakkeessa on avoimia kysymyksiä, joiden avulla vastaajat voivat kertoa omasta työkokemuksestaan, elämästään ja/tai tulevaisuuden suunnitelmistaan myös henkilökohtaisia asioita, jos niin haluavat.

Vastausprosentit kaikkiin kyselyihin ovat olleet poikkeuksellisen hyviä ja uskomme, että em. valinnat ovat osaltaan vaikuttaneet tähän. Lomakkeiden kaikkiin kysymyksiin on vastattu kattavasti (lähes kaikki vastaavat lomakkeen kaikkiin kysymyksiin) ja suuri osa vastaa myös lomakkeen avoimiin kysymyksiin.

Kohderyhmästä

Paikka auki -avustusohjelman avulla palkataan **vuosittain noin 200 vaikeassa työmarkkina-asemassa olevaa** työntekijää sote-alan järjestöihin. Järjestöt toimivat työnantajina ja palkkaavat työntekijän parhaaksi katsomallaan tavalla, eri ajankohtina avustuskauden aikana³.

Kohderyhmä on hyvin moninainen: ikäjakauma vaihtelee paljon (18 v. – yli 60 v.), samoin kuin vastaajien elämäntilanteet ja mahdolliset osatyökykyisyyden syyt (työkyvyttömyyseläkkeellä tai muuten vaikeassa elämäntilanteessa olevia henkilöitä, vammaisia henkilöitä, maahanmuuttajia). Osa kohderyhmästä ei halua kertoa tai ei ehkä tunnista omaa mahdollista osatyökykyisyyttään.

Työnantajina toimivat järjestöt ovat myös hyvin moninainen joukko toimijoita: jotkut ovat pieniä ja paikallisia toimijoita, joita ovat vasta luomassa ja kehittämässä vakiintuneempia toiminnan muotoja. Toiset ovat suuria valtakunnallisia toimijoita, joilla on monen vuoden kokemus ko. kohderyhmiin lukeutuvien henkilöiden työllistämisestä ja ohjaamisesta. Monet järjestötoimijat sijoittuvat näiden ääripäiden välille.

² Lomakkeilla ei pyritä mittaamaan vastaajien asenteita tai mielipiteitä erilaisten väittämien avulla.

³ Avustus myönnetään pääsääntöisesti vuoden mittaisen työsuhteen palkkakuluihin (oppisopimuskoulutuksissa 1-3 vuotta). Työsuhde voi alkaa heti avustuspäätöksen jälkeen tai myöhemmin saman vuoden aikana. Avustus on käytettävä päätöksen jälkeisen kalenterivuoden loppuun mennessä.

Työnantajilta saamien tietojemme mukaan palkattuja **Paikka auki -työntekijöitä oli vuoden 2018 lopulla noin 206 kpl ja vuoden 2019 lopulla heitä oli noin 226 kpl**. Työntekijöiden kokonaislukumäärä on arvio, koska kaikki työnantajat eivät ilmoita koordinaatiotiimille työsuhteiden alkamis- ja päättymisajankohtia. Joissakin työsuhteissa työntekijä on vaihtunut kesken avustuskauten (muutamissa useammankin kerran) ja jotkut työsuhteet ovat päättyneet ennen sovittua vuoden määräaikaan siten, että jäljelle jääneelle ajalle ei ole palkattu uutta työntekijää. Joitakin työsuhteita on jatkettu yli vuoden määräajan, koska työntekijä on tehnyt vain osa-aikaista työtä (työsuhdetta voidaan jatkaa avustuspäätöksen sallimissa rajoissa). Jotkut työsuhteet jatkuvat edelleen, koska työsuhteeseen on yhdistetty 1-3 vuoden mittainen oppisopimuskoulutus (työsuhde jatkuu oppisopimuskoulutuksen ajan).

Aiemmissa työntekijäkyselyissä (ks. <https://www.paikka-auki.fi/tutkimusraportit/>) olemme tavoittaneet näistä henkilöistä 67% - 77%⁴. Vastausprosentit ovat erinomaisia ja oletamme, että **vastausjakaumat kuvaavat koko Paikka auki -työntekijöiden kohderyhmää edustavasti**:

- ☐ Naisia on noin 66% ja miehiä noin 30% (4% ei osaa/halua sanoa).
- ☐ Nuoria, alle 30-vuotiaita on noin 75% ja 30-60-vuotiaita on noin 25%.
- ☐ Noin joka toisella on keskiasteen tutkinto (esim. YO-tutkinto tai 1-3-vuotinen ammatillinen perustutkinto), 22% on ammattikorkeakoulu- tai alempi korkeakoulututkinto ja 16% on ylempi korkeakoulutas-tutkinto
- ☐ Noin 16% kertoo, että Paikka auki -työsuhde on heidän ensimmäinen työpaikkansa. Muiden aiempi työkokemus vaihtelee: useimmilla nuorilla muutamasta kuukaudesta noin vuoteen ja varttuneemmilla yhdestä viiteen vuoteen.
- ☐ Lähes joka toinen tulee Paikka auki -työhön ilman aiempaa työ- tai vapaaehtoisuuskokemusta SOTE-alan järjestöistä⁵.

Avustushjelman kriteereiden mukaisesti näiden henkilöiden **elämäntilanne ennen Paikka auki -työtä on haastava**. Aiempien työntekijä- ja työnantajakyselyiden vastausten perusteella:

- ☐ Valtaosa (neljä viidestä) oli juuri ennen Paikka auki -työtä työttömänä, sairauslomalla, työkyvyttömyyseläkkeellä, kuntoutustuella, työvoimakoulutuksessa, työkokeilussa, kuntouttavassa työtoiminnassa tai kuntoutuskeskuksessa
- ☐ Työttömyyden kesto vaihteli muutamista kuukausista (nuorilla) yli kahden vuoden pitkäaikaistyöttömyyteen. Tyypillisin työttömyyden kesto ennen Paikka auki -työtä oli 4-12 kuukautta.
- ☐ Yksi viidestä kertoi olleensa satunnaisissa keikkatöissä, siviilipalveluksessa, opiskelemissa, omaishoitajana tai vanhempainvapaalla.
- ☐ Työnantajilta saamien tietojen mukaan noin 35 - 40% Paikka auki -työntekijöistä oli osatyökykyisiä (vuoden 2018 rahoituksella palkatuista noin 13% oli alle 30-vuotiaita nuoria ja osatyökykyisiä).⁶

Paikka auki -työntekijät kuvailevat elämäntilannettaan ennen Paikka auki -työtä kertomalla työttömyyden ankeudesta ja haasteista, uuvuttavasta ja vaikeasta työnhausta, sopivien ja/tai omaa koulutusta vastaavien työpaikkojen niukkuudesta, työttömyyden ylläpitämisestä jatkuvasta rahapulasta, mielekkään tekemisen puutteesta, itsetunnon kolahduksista sekä epävarmuuden, ahdistuksen, masennuksen ja huonommuuden/arvotomuuden kokemuksista.

Avustushjelman kriteerit kohderyhmän ”vaikeasta työmarkkina-asemasta” ja/tai ”osatyökykyisyydestä” näyttävät tutkimustiedon perusteella **toteutuvan hyvin**.

⁴ Työntekijäkyselyssä 12/2018 vastausprosentti oli 67%, 06/2019 se oli 77% ja 11/2019 se oli 69%.

⁵ Yksi viidestä on aikaisemmin työskennellyt SOTE-alan järjestössä ja joka neljäs on toiminut alalla vapaaehtoisena.

⁶ Tiedot osatyökykyisyydestä ovat luottamuksellisia/arkaluonteisia. 'Osatyökykyinen' on myös rajoiltaan huokoinen/tulkinnanvarainen kategoria. Kaikki työntekijät eivät halua, että tällaista tietoa/määritelmää liitetään heihin.

Jatkokyselyyn vastanneet

Aiemmissa työntekijäkyselyissä olemme pyytäneet vastaajilta lupaa (ja yhteystietoja) jatkokyselyn lähettämiseen noin puoli vuotta Paikka auki -työsuhteen päättymisen jälkeen. Paikka auki -työsuhteen jälkipuoliskolla olleista työntekijöistä luvan antoi 159 henkilöä (69%), joista olemme tavoittaneet 88 henkilöä⁷.

Jatkokyselyyn vastasi 85 henkilöä, joista

- ☐ naisia 78% ja miehiä 20% (naiset vastaavat jatkokyselyyn hieman miehiä useammin)
- ☐ 72% on nuoria, alle 30-vuotiaita (yhdenmukainen koko kohderyhmän ikäjakauman kanssa)
- ☐ 38% vastaajista asuu Uudenmaan maakunnassa, 11% Pirkanmaalla, 9% Varsinais-Suomessa ja muut melko tasaisesti ympäri Suomea⁸.

Vastanneiden koulutustaso on varsin yhdenmukainen koko kohderyhmän kanssa: joka toisella on keskiasteen tutkinto, 31% on alemman korkeakouluasteen tutkinto, 12% ylemmän korkeakouluasteen tutkinto. Kolmella henkilöllä on vain peruskouluopinnot, neljä henkilöä ilmoittaa peruskoulun jälkeisten opintojen olevan kesken ja koulutustason toisessa ääri laidassa yhdellä henkilöllä on tutkijakoulutustason tutkinto.

Vastaajien elämäntilanne ennen Paikka auki -työtä

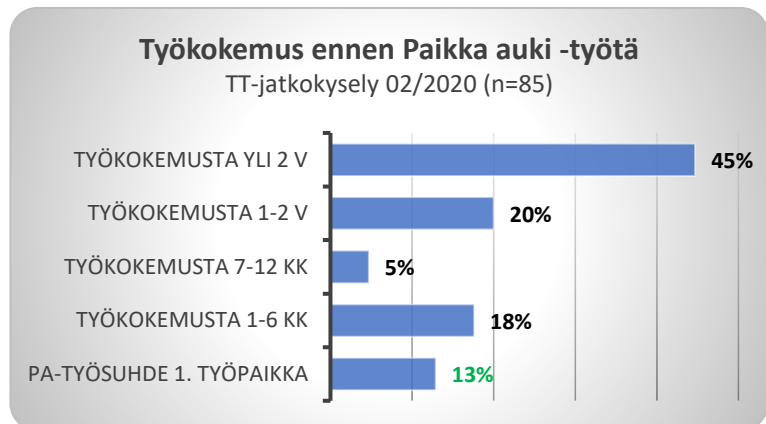
- ☐ 69% oli ollut työttömänä juuri ennen Paikka auki -työtään (vastaa koko kohderyhmän tilannetta)
 - Työttömyysjakson kesto: 0-3 kk 40% ; 4-12 kk 50% ; 1-2 v 5% ; yli 2 v 5%
- ☐ 8% oli ollut työkyvyttömyyseläkkeellä, sairauslomalla, kuntoutuksessa tai kuntouttavassa työtoiminnassa (vastaa koko kohderyhmän tilannetta)
- ☐ 9% oli satunnaisessa/osa-aikaisessa työssä ja 9% opiskelemassa juuri ennen Paikka auki -työtään.⁹

Vastaajien aiempi työkokemus

Jatkokyselyyn vastanneista 13% kertoi, että Paikka auki -työsuhte oli heidän ensimmäinen työpaikkansa (koko kohderyhmässä 16%).

Muiden vastanneiden työkokemus on esitetty oheisessa kuvassa.

(Jakauma on varsin yhdenmukainen koko kohderyhmän kanssa.)

Paikka auki -työntekijöiden toimenkuvat

Avustusohjelman työnantajilta saamien tietojen mukaan Paikka auki -työntekijöiden **tyypillisimpiä työtehtäviä** (koko kohderyhmässä) ovat:

- ☐ yleiset järjestötyön avustavat tehtävät (esim. järjestötyöntekijä, järjestöassistentti, toimistotyöntekijä, asiakasneuvoja), joihin kuuluu tyypillisiä järjestöjen perustoimintaa tukevia toimisto-, taloushallinnon ja viestinnän avustavia tehtäviä.
- ☐ erilaiset viestinnän työtehtävät (esim. viestintäkoordinaattori, -assistentti, tiedottaja, media-assistentti), joihin kuuluu sosiaalisen median sisällön tuottamista ja -päivityksiä, digineuvonta, some-viestinnän kehittämistä, uutiskirjeiden tuottamista, erilaisten kuvamateriaalien tuottamista sekä erilaiset avustavia tehtäviä yhdistyksen hallinnossa.

⁷ Kolme henkilöä ilmoitti, että eivät kuulu "työnsä päättäneiden" ryhmään, koska työsuhte jatkuu kyselyn ajankohtana edelleen.

⁸ Koko kohderyhmän asuinpaikkakuntien jakaumasta meillä ei ole tarkempia tietoja.

⁹ Yksi henkilö kertoi olleensa toipilas (miehen kuoleman jälkeen) ja yksi oli palannut pitkältä matkalta Suomeen.

- ☐ erilaiset ohjaustyön ja asiakaspalvelun tehtävät (esim. ohjaaja, vertaisohjaaja, asumisohjaaja), joihin kuuluu monimuotoisen asiakaspalvelun, ryhmäohjaamisen, erilaisten tilaisuuksien järjestämisen ja toimistotyön yhdistelmiä. Monet tehtävät ovat luonteeltaan avustavia, jotkut itsenäisempiä järjestön kohderyhmän toiminnan suunnittelua, tilaisuuksien/tapahtumien toteutusta ja ohjaamista.
- ☐ Edellä mainittujen suurempien ryhmien lisäksi joidenkin Paikka auki -työntekijöiden työtehtäviä ovat myös toimitilojen isännöinti, tilahuollon tehtävät, erilaiset keittiö- ja siivoustyöt sekä informaatiotekniikan työtehtävät.

Osa työntekijöistä keskittyy vain joihinkin edellä mainituista tehtävistä ja joillakin on näiden tehtävien yhdistelmästä muodostuva toimenkuva. **Useimmille toimenkuva räätälöidään sekä aiemman osaamisen ja henkilökohtaisten toiveiden että työsuhteen aikana karttuvan työkokemuksen, osaamisen ja itseluottamuksen perusteella.**

Työsuhteen aikana tehdyissä kyselyissä kohderyhmän työntekijät kertoivat odotuksista ja toiveista, jotka liittyvät oman työkokemuksen, ammattitaidon ja/tai omien työelämätaitojen karttumiseen, uuden oppimiseen ja onnistumiseen erilaisissa työtehtävissä, oman itsevarmuuden vahvistumiseen sekä jatkotyöllistymiseen ja seuraavan työpaikan saamiseen. Oman henkilökohtaisen kehittymisen lisäksi monet Paikka auki -työntekijät halusivat myös **sopivan vastuullisia työtehtäviä**, joiden kautta he voivat olla avuksi ja luottamuksen arvoisia sekä toimia työyhteisönsä parhaaksi.

Paikka auki -työsuhteensa jälkipuoliskolla valtaosa kohderyhmästä kertoi, että **työ oli vastannut odotuksia** ja monilla se oli myös ylittänyt omat odotukset: työtehtävät olivat lisääntyneet, monipuolistuneet, selkiytyneet ja tulleet vaativammiksi työsuhteen aikana. Osa kertoi työtehtävien joko pysyneen ennallaan tai muuttuneen vaativammiksi, joka ei välttämättä ollut kaikille pelkästään myönteinen kokemus. Muutama aiempiin kyselyihin vastannut kertoi myös, että Paikka auki -työ ei ollut vastannut heidän odotuksiaan johtuen epäselvästä työkuvasta, ylimääräisistä tai yksipuolisista työtehtävistä.

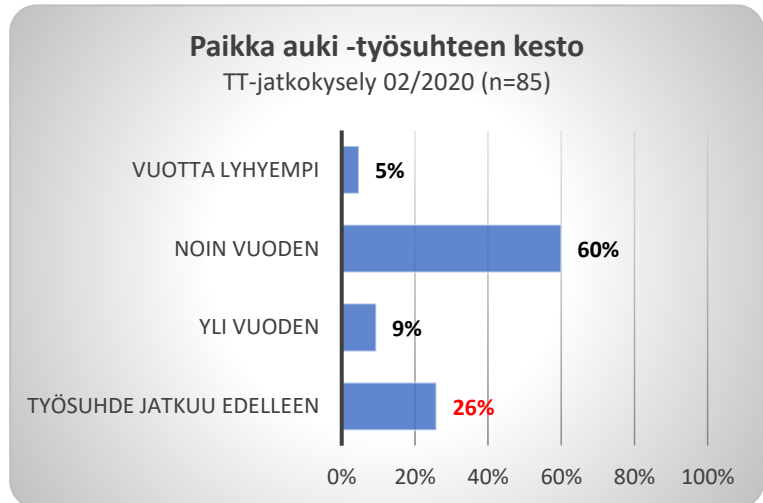
Paikka auki -työsuhteiden kesto

Jatkokyselyssä työntekijöiltä kysyttiin työsuhteen pituutta ja vastausjakauma oli oheisen kuvan mukainen.

Vuotta lyhyempien työsuhteiden syitä olivat kahdella henkilöllä uuden työpaikan saaminen, yhdellä työnantajan ilmoitus ja yhdellä työntekijän vaihdos.

Yli vuoden mittaisten työsuhteiden osalta vastaajat kertoivat 1-3 työkuukauden mittaisista pidennyksistä. Neljää työsuhdetta jatkettiin osa-aikaisuuden/lyhennetyt työajan mahdollistamalla rahoituksella ja neljän kohdalla tarkempi syy jää epäselväksi.

Edelleen jatkuvien työsuhteiden osalta (22 kpl) viisi vastaajaa kertoi syyksi oppisopimuskoulutuksen, kolme kertoi lyhyestä jatkoajasta ja kymmenellä vuoden mittainen työsuhde ei vielä kyselyhetkellä ollut päättynyt¹⁰.

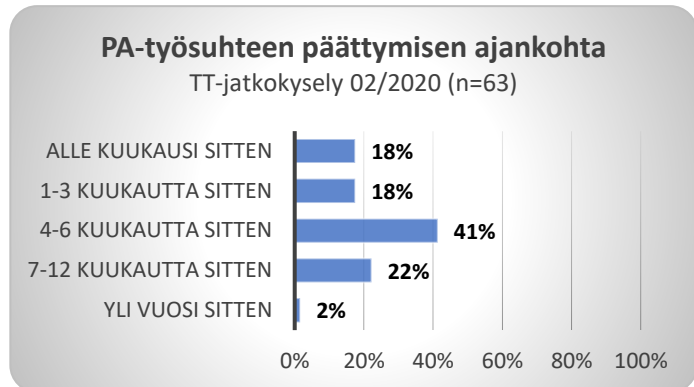
¹⁰ Heillä työsuhdetta oli jäljellä vielä 1-3 kuukautta. Heille tarjotaan uusi mahdollisuus vastata jatkokyselyyn myöhemmin.

Paikka auki -työsuhteen päättymisen ajankohta

Kaikista kyselyyn vastanneista (85 henkilöä) **63 henkilön työsuhde on kyselyhetkellä päättynyt** eri ajankohtina seuraavasti:

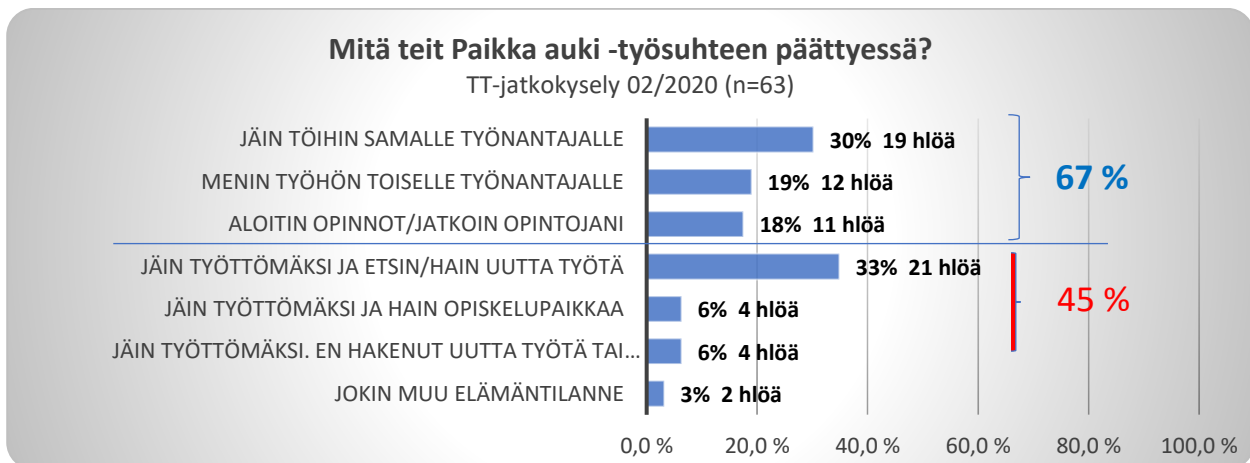
- 11 henkilöllä alle kk sitten
- 11 henkilöllä 1-3 kk sitten
- 26 henkilöllä 4-6 kk sitten
- 14 henkilöllä 7-12 kk sitten
- 1 henkilöllä yli vuosi sitten

Kyselyn avulla tarkennamme tietojamme siitä, mitä näille henkilöille on tapahtunut Paikka auki -työsuhteen jälkeen¹¹

Jatkotyöllistyminen Paikka auki -työn jälkeen

Jatkokyselyssä kartoitettiin vastaajien elämäntilannetta kahdessa vaiheessa: ensin kysyttiin mitä he tekivät välittömästi Paikka auki -työn päättymisen jälkeen: jatkoivatko työntekoa samalla tai toisella työnantajalla, siirtyivätkö opiskelemaan, jäivätkö työttömiksi tai olivatko he jossain muussa elämäntilanteessa?¹² Tämän jälkeen vastaajilta kysyttiin, millaisia muutoksia heidän elämäntilanteissaan on tapahtunut Paikka auki -työn päättymisen jälkeen.

Vastanneista 67% (42 henkilöä) kertoi työllistyneensä tai siirtyneensä opiskelemaan välittömästi Paikka auki -työsuhteen päättymisen jälkeen.

Saman työnantajan palveluksessa jatkoi 19 henkilöä:

- Valtaosa samalla työnantajalla jatkaneista kertoi saaneensa muutaman (1-3) kuukauden määräaikaisen jatkosopimuksen tai yksittäisen työtehtävän¹³
- Yksi henkilö kertoi saaneensa toistaiseksi voimassa olevan työsopimuksen ja kaksi henkilöä oli aloittamassa myös opintoja (työn ohella).

¹¹ Paikka auki -työsuhteessa edelleen jatkaville ei jatkotyöllistymistä koskevia kysymyksiä esitetty.

¹² Annetuista vastausvaihtoehdoista oli mahdollista valita useampi ja kaikkien vaihtoehtojen kohdalla pyydettiin myös tarkentavia lisätietoja. Muutama henkilö kertoi jatkavansa työntekoa ja hakevansa myös uutta työtä ja/tai opiskelupaikkaa, muutama henkilö jatkoi työntekoa ja opiskelua työn ohella ja muutama kertoi hakevansa sekä uutta työtä että opiskelupaikkaa (-> yhteenlasketut prosenttiosuudet ovat yli 100%).

¹³ 8 osa-aikaista, 4 kokoaikaista, 6 kpl ei tietoa.

12 henkilöä kertoi menneensä työhön toiselle työnantajalle:

- Kaksi työllistyi myynnin ja markkinoinnin tehtäviin ja muut henkilökohtaiseksi avustajaksi, siivoojaksi (etsii toista työtä), iltapäiväkerhon ohjaajaksi/kasvatusohjaajaksi kouluun, hoitoapulaiseksi yksityiseen hoitokotiin, aikaisemmalle työnantajalle, asiakaskoordinaattoriksi terveydenhoitoalalle, kaupungille määräaikaiseen tehtävään ja yksi pääsi työkokeiluun Kierrätyskeskukseen.
- Kaksi kertoi uuden työn olevan jatkuva ja seitsemän henkilöä kertoi saaneensa määräaikaisen työn muutamasta kuukaudesta vuoteen.

11 henkilöä kertoi aloittaneensa opiskelun seuraavilla aloilla:

- Kasvatus- ja ohjausalan perustutkinto (2 henkilöä)
- Erityispedagogiikka yliopistossa
- Kulttuurien tutkimusta yliopistossa (lisäksi keikkatöitä entiseltä työnantajalta)
- Musiikkialan opintoja konservatoriossa (2 henkilöä)
- Graafisen suunnittelijan tutkinto
- Sisustustekstiilien valmistusta ammattiopistossa
- Avoimen korkeakoulun kursseja

Kolmasosa vastaajista (21 henkilöä) kertoi jääneensä työttömäksi ja hakevansa uutta työtä:

- Viestinnän/media-alan alan töitä (3 henkilöä), koulutusta (tradenomi) vastaavaa työtä, toimistotyötä 2 henkilöä), koulunkäyntiavustajan työtä, yksittäisiä toimeksiantoja, sosiaalialan töitä, tehtäviä järjestöistä (2 henkilöä) sekä kuntien ja seurakuntien kansalaistoimintaan liittyvistä toimista, kokemusasi-antuntiatyötä, myyjäksi, postinjakajaksi ja "kaikkia mahdollisia töitä". Yksi henkilö kertoi myös aloittavansa yrittäjyyttä.

Kaksi henkilöä kertoi jääneensä työttömäksi ja hakevansa opiskelupaikkaa:

- toinen ammattikorkeakouluun tradenomiksi (töiden ohella) ja toinen sivutoimista iltaopiskelua.

Neljä henkilöä kertoi, että jäivät työttömäksi eivätkä hakeneet uutta työtä tai opiskelupaikkaa:

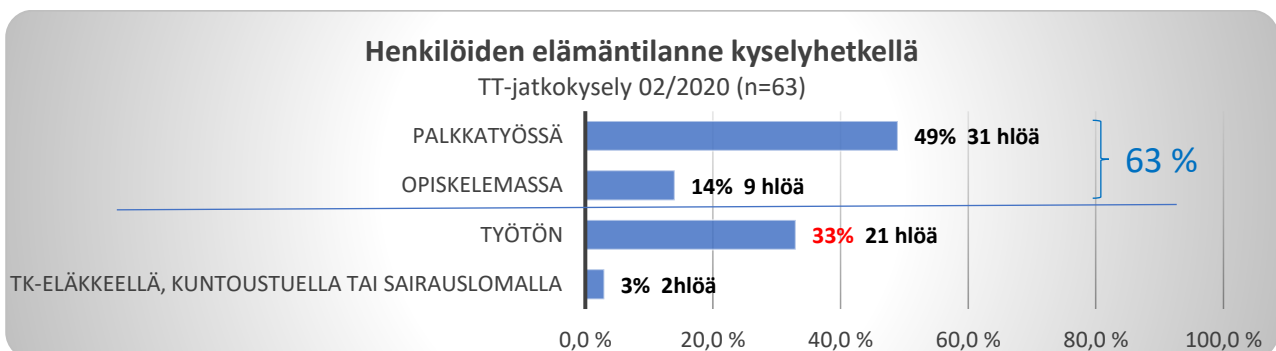
- kaksi tiesi työllistyvänsä (myöhemmin) samalle työnantajalle
- yksi jäi odottamaan vireillä olevan hankkeen rahoituspäätöstä jatkosta samalla työnantajalla.
- Yksi kertoi tehneensä keikkatöitä ennen myöhemmin alkavia opintoja.

Kaksi henkilöä valitsi vaihtoehdon "Muu elämäntilanne":

- Yksi oli saanut muutaman kuukauden lisäaikaa Paikka auki -työnantajallaan (työttömyyden jälkeen)
- Yksi kertoi olevansa työkyvyttömyyseläkkeellä.

Jatkotyöllistyminen / elämäntilanne kyselyhetkellä

Jatkokyselyn tarkoitus on kartoittaa henkilöiden tilannetta noin puoli vuotta Paikka auki -työn jälkeen ja myöhemmin uudestaan, kun Paikka auki -työstä on kulunut noin vuosi. Jatkokysely tehdään joukkopostituksena säännöllisesti puolivuositain ja kyselyajankohtana Paikka auki -työn päättymisestä on eri henkilöillä kulunut hyvin vaihtelevan pituinen aika¹⁴

¹⁴ Tämän takia vastaajilta kysyttiin aiemmin, milloin Paikka auki -työsuhde oli päättynyt.

Edellä esitetystä vastausjakaumasta voidaan todeta, että **muutos vastaajien elämäntilanteeseen ennen Paikka auki -työtä on suuri**:

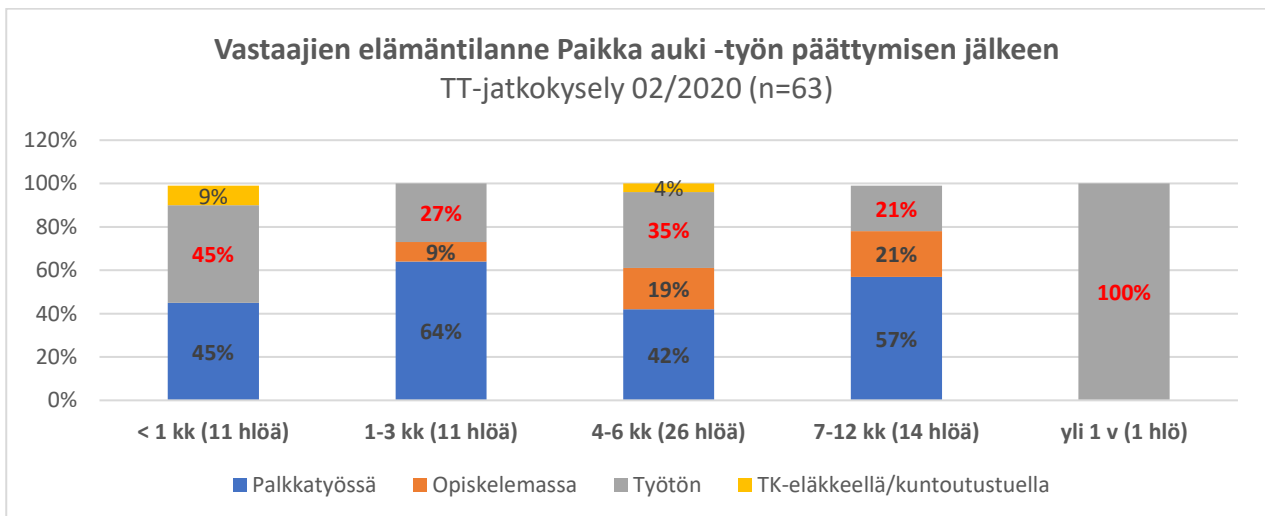
- ☐ **työttömien määrä on puoliintunut** (69 prosentista 33 prosenttiin)
- ☐ opiskelevien määrä on kasvanut (9 prosentista 14 prosenttiin)
- ☐ työkyvyttömyyseläkkeellä, kuntoutustuella tai sairauslomalla olevien määrä on vähentynyt seitsemästä henkilöstä kahteen

Kun kyselyhetken tilannetta verrataan tilanteeseen välittömästi Paikka auki -työsuhteen päättymisen jälkeen, muutokset ovat hyvin pieniä:

- ☐ **työssä ja/tai opiskelemissa olevien osuus 63% on edelleen suuri**
- ☐ työttömien osuus 33% on muutaman prosenttiyksikön aiempaa tilannetta pienempi¹⁵.
- ☐ Kaksi henkilöä kertoi olevansa työkyvyttömyyseläkkeellä/kuntoutustuella (työsuhteen päättymisen hetkellä yksi).

Vastaajien taustamuuttujien osalta voi tehdä muutaman varovaisen havainnon¹⁶: Naiset ovat kyselyhetkellä päätyneet hieman miehiä todennäköisemmin opiskelemaan ja vastaavasti miehet hieman todennäköisemmin palkkatyöhön¹⁷. Asuinpaikkakuntien osalta voidaan todeta, että Pirkanmaalla ja Varsinais-Suomessa asuvien kohdalla työttömien henkilöiden osuus on hieman pienempi kuin heidän osuudet kaikista vastaajista. Myös Uusimaalla (suurin ryhmä) työttömien osuus on vain muutaman prosenttiyksikön pienempi kuin heidän osuutensa on kaikista vastaajista. Kaikkien muiden asuinpaikkakuntien osalta vastaajien lukumäärä on niin pieni, että mielekästä vertailua on vaikea tehdä.¹⁸

Kun vastaajien elämäntilanne kyselyhetkellä yhdistetään tietoihin Paikka auki -työsuhteen päättymisajankohdasta, saadaan seuraavanlaiset jakaumat:

Äskettäin (alle 1 kk sitten) Paikka auki -työn päättäneitä oli 11 henkilöä. Heistä:

- ☐ viisi (45%) on palkkatyössä (kolme jatkaa muutaman kuukauden samalla työnantajalla ja 2 on saanut uuden työn)
- ☐ viisi (45%) on työttömänä (yksi on aloittelemassa omaa yritystoimintaa, yksi on tehnyt muutamia viikkotunteja neuvontatyötä)
- ☐ yksi työkyvyttömyyseläkkeellä

¹⁵ Jakaumaa on tarkennettu lisätietojen avulla ja kaikille vastaajille on tässä merkitty vain yksi vaihtoehto.

¹⁶ Vastaajien kokonaislukumäärä on varsin pieni erilaisten ryhmien väliseen vertailuun.

¹⁷ Kaikista vastaajista naisia oli 78% ja miehiä 20%. Palkkatyössä olevista 71% oli naisia ja 29% miehiä; opiskelemissa olevista 89% naisia ja 11% miehiä.

¹⁸ Mitään selkeää säännönmukaisuutta ei myöskään löydy sen suhteen, kuinka aktiivisesti henkilöt olivat/eivät olleet hakeneet uutta työtä jo Paikka auki -työsuhteen aikana.

1-3 kuukautta sitten Paikka auki -työn päättäneitä oli 11 henkilöä. Heistä:

- seitsemän (64%) on palkkatyössä (yksi jatkuva työsopimus, 4 määräaikaista, 2 keikkatyössä, osa jatkaa samalla työnantajalla)
- yksi opiskelemassa (päätoimisesti yliopistolla)
- kolme (27%) on työttömänä

4-6 kuukautta sitten Paikka auki -työn päättäneitä oli 26 henkilöä. Heistä:

- 11 (42%) on palkkatyössä (kaksi jatkanut samalla työnantajalla, kuusi saanut uuden työn, kahdeksan määräaikaisella sopimuksella)
- viisi (19%) on opiskelemassa (neljä päätoimisesti, yhden tieto puuttuu)
- yhdeksän (35%) on työttömänä
- yksi on työkyvyttömyyseläkkeellä/kuntoutustuella

7-12 kuukautta sitten Paikka auki -työn päättäneitä oli 14 henkilöä. Heistä:

- Kahdeksan (57%) on palkkatyössä (neljä jatkaa edelleen samalla työnantajalla, kaksi saanut uuden työn, kahden tieto puuttuu, viisi määräaikaista, yksi 3-vuotinen)
- Kolme (21%) on opiskelemassa (kaksi päätoimisesti, yksi jäämässä pian äitiyslomalla)
- Kolme (21%) on työttömänä (yhtä pyydetty kuukaudeksi uuden Paikka auki -työntekijän mentoriksi)

Yli vuosi sitten Paikka auki -työn päättäneitä vastaajia oli yksi, joka oli kyselyhetkellä työttömänä.

Vastaajajoukon (63 henkilöä) jakaantuminen viiteen eri ryhmään ei vielä ensimmäisen jatkokyselykierroksen jälkeen luo edellytyksiä kovin painaville johtopäätöksille. Pienen aineiston perusteella näyttää siltä, että **työttömien osuus ei ainakaan kasva ajan kuluessa ja opiskelevien henkilöiden lukumäärä kasvaa mitä pidempi aika Paikka auki -työn päättymisestä on kulunut.** Seuraavan jatkokyselyn jälkeen (toteutetaan 6 kk kuluttua) vastaajajoukko kasvaa ja suuremmasta joukosta mahdolliset säännönmukaisuudet ovat luotettavampia.

Elämäntilanteessa tapahtuneet muutokset Paikka auki -työssä ja sen jälkeen

Aiemmissa työntekijäkyselyissä olemme pyytäneet työntekijöitä kertomaan omasta elämäntilanteestaan työsuhteen aikana: miten se mahdollisesti oli muuttunut ja miten Paikka auki -työ oli tähän vaikuttanut. Näissä kyselyissä kaksi kolmesta työntekijästä kertoi monista erilaisista myönteisistä muutoksista, joista noin puolet olivat vastaajien mielestä merkittäviä. Muutokset elämäntilanteissa koskivat henkilöiden taloudellista tilannetta, elämänlaadun kohenemista, itsenäisempää elämää, itsevarmuuden ja itsetunnon vahvistumista, oman hyvinvoinnin paranemista sekä oman ammattitaidon ja mahdollisuuksien vahvistumista. Huonot kokemukset tai muutokset huonompaan suuntaan olivat vastauksissa harvinaisia.

Jatkokyselyssä halusimme kartoittaa, millaisia muutoksia vastaajien elämäntilanteissa mahdollisesti on tapahtunut Paikka auki -työn jälkeen: miten työllisyys ja/tai opiskelutilanteet ovat muuttuneet ja/tai millaisia muita elämänmuutoksia henkilöt ovat kokeneet. Kysymyksen tarkoituksena oli saada tietoa siitä, ovatko henkilöt löytäneet, menettäneet tai vaihtaneet työpaikkoja, ryhtyneet opiskelemaan, saaneet opintoja valmiiksi tai keskeyttäneet niitä, sairastuneet, kuntoutuneet tai kokeneet muita elämänmuutoksia?

Kysymykseen vastasi 57 henkilöä seuraavasti:

18 henkilöä kertoi, että heidän työllisyystilanteensa ON muuttunut

- valtaosa oli palkkatyössä olevia ja he kertoivat saamastaan työpaikasta
- Yksi työttömänä oleva kertoi saaneensa osa-aikatyön ja yksi päässeensä työkokeiluun
- Useampi henkilö kertoi vahvistuneesta työkokemuksesta
- Kukaan ei kertonut työpaikan vaihtamisesta tai sen menettämisestä

29 henkilöä vastasi, että heidän työllisyystilanteensa EI ollut muuttunut

- Hieman yli puolet (55%) oli työttömänä olevia ja kaksi työkyvyttömyyseläkkeellä
- muut olivat palkkatyössä tai opiskelemassa olevia henkilöitä

10 henkilöä kertoo, että heidän opiskelutilanteensa on muuttunut

- ☐ Kuusi henkilöä kertoi opintojen aloittamisesta tai jatkamisesta (yksi kertoi saavansa tohtorin tutkintonsa valmiiksi)
- ☐ Kaksi opiskelee työn ohella ja kolmas aloittaa myöhemmin oppisopimuskoulutuksen
- ☐ Yksi palkkatyössä oleva ”*harkitsee yliopisto-opintoja alalla, jota Paikka auki -työ tuki*”

Muutama henkilö kertoi myös ”muista elämänmuutoksista”, jotka koskivat omasta kunnosta huolehtimista, itseluottamuksen vahvistumista (pitkän sairausjakson jälkeen), omia opintosuunnitelmia, asunnon vaihtamista ja parisuhteissa tapahtuneita yllättäviä muutoksia. Yksi (työttömänä oleva) vastaaja kertoi, että ”*muutokset ja taloudelliset vaikeudet ovat aiheuttaneet suuria terveysongelmia...*”

Paikka auki -työn merkitys/vaikutus henkilöiden elämään

Jatkokyselyn lopuksi pyysimme vastaajia kertomaan, miten Paikka auki -työ ja siihen liittyvät kokemukset ovat vaikuttaneet heidän elämään ja tulevaisuuden suunnitelmiin. Esitimme kaikille myös avoimen kysymyksen: Mitä muuta haluat kertoa omasta elämäntilanteestasi tai tulevaisuudestasi?

Saimme ensimmäiseen kysymykseen vastauksen 76 ja toiseen 46 henkilöltä¹⁹. Vastaukset vaihtelivat lyhyistä muutaman rivin mittaisista toteamuksista pitempiin, 5-15 rivin mittaisiin kuvauksiin Paikka auki -työn erilaista merkityksistä vastaajien elämään, tulevaisuuteen tai tulevaisuuden suunnitelmiin. Osa kertoi yhdestä tai kahdesta asiasta, osa useammasta.

Vastaukset on ryhmitelty niissä kerrotun sisällön mukaan seuraaviin aiheisiin:

- ☐ Työkokemus, ammatillinen itsetunto ja niihin liittyvät jatkotyöllistymisnäkökymät (48 kpl)
- ☐ Itseluottamuksen, itsevarmuuden ja tulevaisuudenuskon vahvistuminen (22 kpl)
- ☐ Itsetunto ja oman tulevaisuuden selkiytyminen (31 kpl)
- ☐ Opiskelu/opinnot (16 kpl)
- ☐ Toimeentulo ja/tai taloudellinen tilanne (10 kpl)
- ☐ Jaksaminen, terveydentila ja/tai muut kokemukset (16 kpl)

Työkokemus, ammatillinen itsetunto ja niihin liittyvät jatkotyöllistymisnäkökymät

Työkokemusta, ammatillista itsetuntoa ja/tai niihin liittyviä jatkotyöllistymisnäkökymiä koskevissa vastauksissa henkilöt kuvailevat Paikka auki -työn myötä kertynyttä työkokemustaan ”*monipuoliseksi*”, ”*hyödylliseksi*”, ”*tärkeäksi*” ja ”*arvokkaaksi*”. Useampi vastaaja kehui järjestötyönantajansa ja uskoi lisäkokemuksen ja verkostoitumisen auttavan heitä työllistymään helpommin/paremmin myös jatkossa. Myönteisten kokemusten joukossa kaksi henkilöä kuvailivat jatkotyöllistymistään ”*haasteelliseksi*”.

”Paikka auki -työsuhteella oli suuri merkitys elämääni. Sain varmuudella vuoden työn pestin ja vakautta tätä kautta elämääni hetkeksi. Samalla pääsin työelämään mukaan ja pystyin osoittamaan olevani sen arvoinen, että minut palkattiin samaan paikkaan vielä määräaikaisesti.”

”Työn kautta sain verkostoa, niin että voin saada töitä jatkossakin. Sama työnantaja on jo tarjonnut työtehtäviä myös paikka auki -työn jälkeen. Lisäksi työssä sain kokemusta vähän toisenlaisesta alasta, mikä laajensi myös tulevia mahdollisuuksia työpaikoiksi.”

”Paikka auki on ollut minulle mahdollisuus työllistyä hyvään organisaatioon. Pystyn tekemään vain 60 % työajalla töitä sairaudestani johtuen. Minun oli hankalaa löytää sellaista työpaikkaa, jossa pystyisin työskentelemään 60 % työajalla.”

”En olisi uskonut, kuinka paljon vaikutusta vuoden mittaisella työkokemuksella paikka-auki kautta oman alan töissä olisi työmarkkinoilla. Nyt tuntuu pääsevän heti haastatteluun ja saavan heti töitä.”

”Minulla ei ollut ammattia enkä ollut koskaan ollut töissä, kun aloitin paikka auki hankkeessa. Nyt minun mahdollisuuteni työllistyä jatkossakin näyttää hyvältä.”

¹⁹ Jälkimmäiseen kysymykseen vastanneet vastasivat myös edelliseen. Yhdeksän henkilöä ei vastannut kumpaankaan.

”Koska olen turvallisuudenhakuinen persoona (ja minulla on traumatausta), olen todella onnekas, että olen saanut tutustua sosiaalialaan näin hyvän työsuhteen kautta. Ilman alaan perehtymistä olisin saattanut jättää tämän urapolun välistä ja en muutenkaan tiedä, kuinka korkealle olisin uskaltanut tavoitteeni asettaa ilman tätä työsuhdetta. [...] Olen päässyt tutustumaan omiin kykyihini, kiitos ihanan työporukan.”

”Työn myötä saan arvokasta työkokemusta, mikä vastaa oman alan koulutusta. Oma ammattitaitoni on parantunut ja ammatillinen kasvu on ollut huomattavaa. Minulla on herännyt uudestaan mielenkiinto ammattitaitoni kasvattamiseen. Haluan olla verkostotoiminnassa mukana ja käydä koulutuksissa sekä tulevaisuudessa kehittää jotain uutta sosiaalialan kentällä.”

”Platsen är ledig gav mig definitivt en riktning åt min karriär. [...] Jag fick ett fokus via Platsen är ledig, även om jag var lite överkvalificerad. Men utan den erfarenheten skulle jag aldrig ha fått det jobbet som jag har just nu (som motsvarar min utbildning), så jag är otroligt tacksam för att jag fick möjligheten att delta i Platsen är ledig.”

”Olen työtön ja koen uuden työn löytämisen haasteelliseksi, sillä kokemusta ei ole vielä riittävästi tälle alalle.”

Itseluottamuksen, itsevarmuuden ja tulevaisuudenuskon vahvistuminen

Itseluottamuksen ja itsevarmuuden vahvistumista koskevista vastauksista henkilöt kuvailivat, miten he olivat saaneet varmuutta ja rohkeutta omaan tekemiseen ja työnhakuun, miten heidän itseluottamuksensa on vahvistunut ja itsearvostus löytynyt (uudelleen), kun ovat saaneet toteuttaa itseään Paikka auki -työssä. Uskoa valoisampaan tulevaisuuteen vahvistavat erilaisten pelkojen hälventyminen, työnhakutaitojen parantuminen ja kokemukset siitä, että työssä käyminen voi olla myös mukavaa.

”Paikka auki -työ mahdollisti sen, että uskalsin koittaa tehdä töitä 100 prosentilla sairastamisen jälkeen. Huomasin onnistuvani, osaavani ja kehittyväni. Sain itseluottamusta. Minuun uskottiin. Tämä kaikki sai minut tavoittelemaan korkeammalle. Olen saanut tehtyä opintoni loppuun ja nyt työskentelen hankekoordinaattorina.”

”Pääsin osoittamaan, erityisesti itselleni, että pystyn vielä töihin. Elämäkokemukseni ja tekemäni virheet muodostuivat voimavaraksi. Aiemmin olin hävennyt valintojani ja kärsinyt voimakkaasta alemmuudesta. Ne osoittautuivatkin epätoivoksi. Nyt mulla on uusi suunta ja palo sillä kulkemiseen.”

”Tulevaisuus vaikuttaa nyt lupaavammalta kuin ennen tätä työtä. Tuntuu että monet kynnykset ovat madaltuneet.”

”Olen saanut rohkeutta ”heittäytyä tuntemattomaan”. En enää niin paljon pelkää uusien asioiden/tilanteiden vastaantuloa.”

”Vuoden määräaikaisen työsuhteen jälkeen, joka on loppujen lopuksi lyhyt työsuhde, pelkään putoavani osa-aika työttömäksi, vaikka olen hakenut useisiin paikkoihin. Mutta hyvä verkostoituminen työsuhteen aikana muualle, on antanut lisää toivoa.”

Itsetunto ja oman tulevaisuuden selkiytyminen

Itsetunnon vahvistumista ja oman tulevaisuuden selkiytymistä koskevista vastauksista henkilöt kuvailivat, miten he olivat tunnistaneet ja/tai löytäneet itsestään uusia piirteitä, jotka loivat sekä selkeyttä että varmuutta omiin tulevaisuuden näkymiin. Neljä vastaajaa kertoi suuntautuvansa aiempaa vakavammin oman yritystoiminnan käynnistämiseen ja monet kertoivat kiinnostuksen vahvistuneen järjestötyötä / sosiaalialaa / mielen-terveystyötä tai monikulttuurista työtä kohtaan. Useampi kertoi myös innostuneensa, tunnistaneen omia vahvuuksiaan ja löytäneen uusia tavoitteita elämäänsä. Vastanneiden joukossa oli myös kolme henkilöä, jotka kertoivat ymmärtäneensä Paikka auki -työn myötä käänteisesti: mitä työtä eivät ainakaan halua ja/tai millaiseen työhön eivät kykene/sovellu.

”Työpaikallani monet työntekijät ovat sosiaalityöntekijöitä ja nyt olen itsekin hakemassa sosiaalityöhön. Olen saanut ja saan edelleen työpaikaltani paljon tietoa ja tukea alaan liittyen. Valmiuteni lähteä

sosiaalialalle ovat todella paljon korkeammat kuin ennen työsuhdetta, ja en välttämättä olisi edes uskaltanut lähteä tälle uralle ilman Paikka auki -työsuhdettani."

"Olen oppinut paljon itsestäni ja alasta, jolla olen työskennellyt. Harkitsen opiskelevani sote alan tutkinnon, koska mielenterveys ala alkanut kiinnostaa minua työn ansiosta."

"Tiedän mille alalle haluan suuntautua tulevaisuudessa. Tiedän paremmin mitkä ovat vahvuuteni ja mitä taitoja pitäisi vahvistaa. Paikka auki -jakso oli hyvä oman alan työkokemus minulle."

"Sain itseluottamusta takaisin ja vahvasti haluani ryhtyä (osa/kokoaikaiseksi) yrittäjäksi."

"Loistava merkitys. Tällaisia hankkeita kaivataan kuumeisesti nykynuorille aikuisille. Saadaan varmuutta henkisesti, taloudellista tukea, ja on loistava jatkopolku työelämään."

"Luonut uskoa sekä omiin mahdollisuuksiin työllistyä että kykyihin, risainen työ - ja koulutushistoria yhdistettynä työuupumukseen ovat estäneet tehokkaasti ammatillisen itsetunnon rakentumisen aiemmin."

"Työ selvitti minulle ainakin sen, millaiseen työhön EN kykene, ainakaan tällä hetkellä. Ihmisläheisempi työ ja sellainen, missä työn jäljen huomaa paremmin, sopii minulle paremmin."

Opiskelu/opinnot

Opiskelua ja opintoja koskevilla vastauksilla henkilöt kertoivat siitä, miten he olivat löytäneet heille sopivan opintosuunnan, miten opinnot olivat edenneet tai miten he suunnittelivat opintojen aloittamista.

"Löysin kasvatus- ja ohjausalan perustutkinnon ja sain suoritettua työn aikana näytön. Pääsin jatkamaan opintoja työsuhteen päätyttyä [ammattioppilaitoksessa]."

"...Paikka auki työn myötä olen alkanut miettimään myös sellaisia opintovaihtoehtoja, joita en sitä ennen varmasti olisin kuvitellut edes harkitsevani."

"Saan opiskella oppisopimuksella uuden ammatin 😊"

"Olen hakenut ja saanut opiskelupaikan [...] Olen harkinnut näihin opintoihin hakeutumista jo pitkään, mutta rahan- ja ajanpuutteen takia en voinut tehdä sitä aiemmin..."

"Sain Paikka Auki- ohjelman aikana miettimisaikaa haluanko tällä hetkellä jatkaa sosiaalialalla vai aloittaa opinnot. Päätin aloittaa opinnot."

"Uskon, että saan vakituisen työpaikan, kun suoritan kiinteistönhoitajan ammattitutkinnon."

"...Olen varmistanut, että saamani sosionomi-tutkintoon liittyvä koulutus tuntuu edelleenkin oikealta valinnalta ja haluan jatkaa tekemään työtä alalla."

Toimeentulo ja/tai taloudellinen tilanne

Henkilöiden toimeentuloa ja taloudellista tilannetta koskevilla vastauksilla kerrottiin siitä, miten merkittävä, elämää vakauttava muutos taloudellisen tilanteen kohentuminen on ollut: miten on voinut tehdä tarpeellisia hankintoja asuntoon, maksamaan kansalaisuushakemuksen käsittelymaksut tai ryhtyä harrastamaan jotain, *"koska siihen on varaa."*

"Paikka auki -työsuhteen aikana säästin rahaa ulkomaan matkaa varten, ja edelleen säästän rahaa, jotta pääsisin joko vuonna 2023 tai 2025 viimeistään Etelämantereen-risteilylle, joka on suuri unelma..."

Jaksaminen, terveydentila ja/tai muut kokemukset

Edellä mainittujen aiheiden lisäksi 16 henkilöä kertoi myös **omasta jaksamisestaan ja/tai terveydentilastaan** sekä myönteisiä että kielteisiä asioita. Suurin osa heistä kertoi myönteisistä kokemuksista ja siihen liittyvistä muutoksista: miten työn/mielekkään tekemisen myötä jaksaminen on kohentunut, arkeen on tullut rytmiä, sisältöä ja tasaisuutta. Jotkut kertoivat, että koko elämä oli muuttunut parempaan suuntaan. Kolme henkilöä kertoi, että terveydentila/toimintakyky ei ollut riittävä tai se oli huonontunut työsuhteen päättymisen jälkeen.

"Olen onnellinen. Juuri nyt."

"Sain itselleni jotain tekemistä arkeen ja koen tekeväni jotain tärkeää."

"Paikka auki -työsuhde oli iso asia elämässäni, ja muutti koko elämäni parempaan suuntaan. Pettymys, kun työsuhdettani ei voitukaan jatkaa, oli todella suuri..."

"Sain Paikka Auki -työpaikastani aivan ihanaa tukea henkilökohtaiseen elämään opintoihin ja terveyteen liittyen. Ne olivat ajankohtaisia aiheita työsuhteen aikana. Itselle jäi koko hankkeesta erittäin positiivinen fiilis."

"Paikka auki -työ oli minulle kuin lottovoitto ja auttoi elämässäni hurjasti eteenpäin. [...] Nyt minulla on uskoa tulevaisuuteen ja ihan suhteellisen realistiset mahdollisuudet vielä päästä mukaan yhteiskuntaan. Kiitos siitä!"

"Ajoittain on ollut liikaa stressiä, mikä on aiheuttanut minulle oireita, mutta ylipäättään olen ollut Paikka auki -työsuhteeseen erittäin tyytyväinen."

"Tällä hetkellä en ole työkykyinen. Elämäni tuli suuria muutoksia työsuhteen päättymisen jälkeen, ja ne ovat vieneet voimani täysin. Vapaaehtoistyössä olen pystynyt jonkin verran toimimaan. Te-palvelujen kautta pääsen ammattitaidon kartoitukseen maaliskuussa 2020."

Yhteenveto seurantakyselyn (ja aiempien kyselyjen) tuloksista

Työsuhteen aikaisten kyselyjen tulokset ovat erittäin myönteisiä. Ohjelma tavoittaa kohderyhmänsä hyvin: neljä viidestä työntekijästä oli työttömänä, työkyvyttömyyseläkkeellä, kuntoutustuella, sairauslomalla tai työllistämistoimenpiteen kohteena ennen Paikka auki -työn alkua; joka kuudes pääsi ohjelman kautta elämänsä ensimmäiseen työpaikkaan.

Työntekijöiden jatkopolut Paikka auki -työsuhteen jälkeen ovat erittäin myönteisiä. Työntekijöiden jatkokyselyn vastausten perusteella muutos heidän elämäntilanteissaan verrattuna tilanteeseen ennen Paikka auki -työtä on suuri:

- työttömien määrä on puoliintunut (69% -> 33%) ja opiskelevien määrä on kasvanut (9% -> 14%)
- työkyvyttömyyseläkkeellä, kuntoutustuella tai sairauslomalla olevien määrä on vähentynyt
- työssä (49%) ja/tai opiskelemassa (14%) olevien osuus on suuri (yhteensä 63%) 1-12 kk Paikka auki -työsuhteen päättymisen jälkeenkin
- Työttömyys ei näytä kasvavan ajan kuluessa. Opiskelevien henkilöiden lukumäärä kasvaa mitä pidempi aika Paikka auki -työn päättymisestä on kulunut.

Työntekijöiden aiempien kyselyvastausten perusteella Paikka auki -työpaikan saaminen parantaa useiden henkilöiden elämänlaatua, osallisuutta ja toimintakykyä merkittävästi.

- Valtaosa kertoo olevansa erittäin / melko tyytyväinen Paikka auki -työhönsä.
- Työssä koetut onnistumiset liittyvät yhdessä tekemiseen kannustavassa työyhteisössä, itsensä ylittämiseen työtehtävissä, myönteisen palautteen ja kannustuksen saamiseen. Moni kertoo myös vastuun saamisesta ja ottamisesta, luottamuksen ansaitsemisesta ja itsearvostuksen vahvistumisesta.
- Kaksi kolmesta kertoo myönteisistä elämänmuutoksista työsuhteen aikana. Näitä ovat:
 - ✓ taloudellisen tilanteen ja elämän laadun koheneminen
 - ✓ itsenäisempi elämä
 - ✓ itsevarmuuden ja itsetunnon vahvistuminen
 - ✓ oman hyvinvoinnin paraneminen
 - ✓ oman ammattitaidon ja jatkotyöllistymismahdollisuuksien vahvistuminen
- Huonot kokemukset Paikka auki -työsuhteissa ovat hyvin harvinaisia.

Työnantajien aiempien vastausten (133 kpl) perusteella Paikka auki -työntekijöiden (185 henkilöä) työllistäminen on onnistunut hyvin ja avustusohjelma vastaa sille asetettuja tavoitteita erinomaisesti:

- ☐ yli puolet (53 %) työllistyy tai lähtee opiskelemaan määräaikaisen työsuhteen jälkeen
 - ✓ 22% työllistyy nykyiselle järjestötyönantajalle ja 19% työllistyy toiselle työnantajalle
 - ✓ 12% lähtee opiskelemaan (osa työn ohella).
- ☐ 31% haki/hakee uutta työ- ja/tai opiskelupaikkaa määräaikaisen työsuhteen jälkeen.
- ☐ Vuosina 2014-2017 Paikka auki I -ohjelmassa työskennelleistä työntekijöistä (n. 200 henkilöä²⁰) valtaosa on työllistynyt tai päässyt opiskelemaan Paikka auki I -työsuhteen jälkeen
 - ✓ 36 henkilöä työllistyi saman työnantajan palvelukseen ja 98 henkilöä toiselle työnantajalle
 - ✓ Kolme henkilöä on työllistynyt omaan yritykseen.
 - ✓ Noin 35 henkilöä ryhtyi opiskelemaan ja 10 heistä on sen jälkeen työllistynyt.
- ☐ Tyytyväisimmät työnantajat pitivät Paikka auki -työntekijöitään erinomaisina. Monet olisivat valmiita palkkaamaan heidät määräaikaisen työsuhteen jälkeenkin. Neljä viidestä järjestötyönantajasta kertoi voivansa varauksetta suositella Paikka auki -työntekijöitään vähintään vastaaviin tehtäviin.
- ☐ Valtaosa järjestötyönantajista pitää Paikka auki -työntekijöiden tekemää työtä järjestöjen toiminnan kannalta merkityksellisenä.
- ☐ Työllistämisen merkittävimmät haasteet koskevat toimenkuviin ja työtehtävien suunnitteluun liittyvää ennakkointia ja tasapainoilua työtehtävien vaativuuden, työntekijän kyvykkyyden ja tuen tarpeen välillä. Työntekijöiden elämäntilanteet vaihtelevat ja työnantajien on sekä varauduttava että osattava reagoida yllättäviin elämänmuutoksiin asianmukaisesti.

Avustusohjelman tavoitteiden toteutuminen

Paikka auki -työntekijöiltä ja järjestötyönantajilta saatujen vastausten perusteella avustusohjelma toteutuu sille asetettujen tavoitteiden mukaisesti:

- ☐ Ohjelman avulla tavoitetaan kohderyhmien kriteerit täyttäviä henkilöitä hyvin.
- ☐ Valtaosa Paikka auki -työntekijöistä pysyy ja toimii työsuhteessa sovitun aikataulun mukaisesti. Ennen aikaisesti päättyvien työsuhteiden lukumäärä on hyvin pieni.
- ☐ Noin vuoden mittaisen työsuhteen aikana kohderyhmään kuuluvien henkilöiden työelämävalmiudet, työkokemus ja ammatillinen osaaminen vahvistuvat merkittävästi.
- ☐ Paikka auki -työkokemuksen myötä näiden henkilöiden jatkotyöllistymismahdollisuudet paranevat merkittävästi: lähes kaksi kolmesta on työssä tai opiskelemassa 1-12 kk Paikka auki -työsuhteen jälkeenkin
- ☐ Monien tulevaisuuden suunnitelmat kirkastuvat/selkiytyvät työsuhteen aikana: osa löytää itselleen uuden ammatillisen orientaation, osa kiinnostavan opintosuunnan ja osa tunnistaa, mitä eivät halua tehdä.

Vuosien 2018 ja 2019 aikana kertyneen kokemuksen ja kyselytutkimusten avulla kerätyn tiedon perustella ohjelman tavoitteiden mukaiset tulokset pohjautuvat seuraaviin osatekijöihin, jotka kaikki toteutuvat Paikka auki -avustusohjelmassa yhtäaikaisesti:

- ☐ **SOTE-alan järjestöt osaavat työllistää, tukea ja auttaa vaikeasta työmarkkinatilanteesta tulevia henkilöitä löytämään heille sopivia jatkopolkuja.**
 - Hyvin konkreettinen keino tukea nuoria ja/tai osatyökykyisiä henkilöitä elämässä eteenpäin on tarjota heille mielekäs työkokemus kiinnostavassa järjestössä. Järjestöt tuntevat kohderyhmänsä hyvin ja useilla järjestöillä jatkotyöllistymisen tukeminen on myös tärkeä osa järjestön perustehtävää. Tämä luo hyvät edellytykset myös Paikka auki -työntekijöiden jatkopolkujen löytämiselle.

²⁰ Nykyisiä Paikka auki -työnantajia pyydettiin kertomaan myös PA I -ohjelman työntekijöiden jatkopoluista.

Mielekäs työ palkitsee sekä työntekijän että työnantajan.

- Hyvin suunniteltu ja tekijälle sopiva työn sisältö auttaa löytämään työntekijöiden omia vahvuuksia ja ajattelemaan omaa uraa/elämää eteenpäin. Harkittu, tilanteen mukaan räätälöity ja joustava toimenkuva on sekä työntekijälle että työnantajalle mielekäs ja palkitseva.

Riittävän pitkä työsuhde antaa aikaa kasvattaa omaa ammatillista osaamista ja itsetuntoa.

- Vuoden mittainen työsuhde luo tukevan perustan ja avaa lukuisia mahdollisuuksia tutustua omiin kiinnostuksen kohteisiin, alan työhön ja ihmisiin, toisiin järjestöihin ja verkostoitumiseen.

Työsuhteen aikana järjestetty mentorointi ja sekä tavoitehakuinen yhteinen keskustelu erilaisista opiskelun ja/tai jatkotyöllistymisen vaihtoehdoista vahvistaa tulevaisuuden mahdollisuuksia.

- Monet järjestöt ovat luoneet omia toimintamalleja ja oppineet yhdistelemään useita erilaisia työskentelyn ja palvelujen muotoja sekä koordinaatiohankkeen tuottamaa tietoa ja tukea jatkotyöllistymisen vahvistamiseksi.

Avustusohjelma on hyvin suunniteltu.

- Siinä toteutettu seuranta ja koordinaatiohankkeen tarjoama jatkuva tuki sekä työnantajille että työntekijöille luo osaltaan erinomaiset edellytykset hyvälle tuloksille. Muutamat työnantajat kertoivat myös yksittäisistä tilanteista, joissa työllistyminen ei ollut onnistunut toivotulla tavalla. Tämän takia jokainen työsuhde ja sen mahdollinen jatkuminen edellyttää tapauskohtaista harkintaa, tulkintaa, kärsivällistä työskentelyä ja tilanteen mukaista joustavuutta.

Edellä esitetyt osatekijät eivät itsessään ole kovin uusia tai järin erityisiä asioita. Niihin liittyvää tutkimusta ja keskustelua on esitelty kattavasti esimerkiksi SOSTEn tuoreessa julkaisussa välityömarkkinoista ja tarvelähtöisistä työllisyyspalveluista²¹. Paikka auki -avustusohjelman erityispiirre on se, että **parhaimmillaan osatekijät toteutuvat kaikki yhtä aikaa, ne tukevat ja luovat toisiaan vahvistavan positiivisen kierteen, jonka myötä sekä työntekijöiden että työnantajien osallisuus, osaaminen ja toimintakyky vahvistuvat.**

²¹ Välityömarkkinatoimijoiden yhteistyöryhmä: Välityömarkkinat ja tarvelähtöiset työllisyyspalvelut. Sosten julkaisu 3/2019 (<https://www.soste.fi/valityomarkkinat-ja-tarvelahtoiset-tyollisyyspalvelut/>)

LIITE 1: Seurantatutkimuksen valintoja, haasteita ja rajoitteita

Paikka auki -ohjelman aikana tehdyt kyselytutkimukset ja useiden ohjelmaan osallistuvien toimijoiden kanssa käydyt keskustelut tuottavat arvokasta ja monipuolista tietoa, joka palvelee sekä ohjelman toteutumisen arviointia että sen jatkokehittämistä. Avustusohjelman toteutumisen ja sen vaikutusten arviointiin liittyy myös erilaisia haasteita, kuten kaikkiin kyselytutkimuksiin. Edellä esitettyjen tulosten mahdollista tarkempaa arviointia varten esitämme tässä liitteessä myös yhteenvedon seurantatutkimukseemme liittyvistä erilaisista valinnoista, haasteista ja rajoitteista:

- ☐ **Tutkimuksen toteuttajana meillä ei ole tarkkoja/ajantasaisia tietoja kaikista ohjelman toimijoista.** Ohjelman rahoittajalta (STEA) saamme tiedon kaikista työntäjistä, joille Paikka auki -rahoitusta on eri vuosina myönnetty. Työnantajana järjestöt toimivat itsenäisesti ja rekrytoivat Paikka auki -työntekijöitä omien tilanteiden/aikataulujen mukaan. Työsuhteet alkavat (ja päättyvät) eri ajankohtina ja erilaisista syistä joko avustuspäätöksen tai sitä seuraavan vuoden aikana.
- ☐ **Kaikki työnantajat eivät ole toimittaneet meille kaikkia Paikka auki -työsuhteita koskevia tietoja.** Näin ollen Paikka auki -työntekijöiden kokonaislukumäärä joudutaan kokoamaan useista erilaisista tietolähteistä. Työnantajaorganisaatioissa tapahtuu myös henkilövaihdoksia, joista voi seurata myös erilaisia tietokatkoja.
- ☐ **Työntekijäkyselyihin vastataan anonyymisti.** Lomakkeissa Paikka auki -työntekijöiltä ei kysytä yksilöiviä henkilötietoja eikä arkaluontoisia terveydentilaa koskevia tietoja. Vastaaajien tietoja ei näin ollen voi yhdistää muihin mahdollisiin rekisteriaineistoihin. Sopivan verrokkiryhmän löytäminen/muodostaminen mahdollisia vertailuasetelmia varten on täten myös vaikeaa.
- ☐ **Kohderyhmän taustatietojen osalta kartoitamme vain yleisiä** ikään, koulutukseen, aiempaan työkokemukseen ja elämäntilanteeseen liittyviä asioita. Muiden – varsinkin arkaluonteisten – tietojen onnistunut kartoittaminen edellyttää luottamuksellista vuorovaikutussuhdetta, jota emme koordinaatiotiiminä pysty kaikkien Paikka auki -työntekijöiden kanssa luomaan. Oletamme, että kohderyhmä ei vastaa heille lähetettyihin kyselyihin, jos niissä esitetään kysymyksiä, jotka koetaan liian henkilökohtaisiksi, tunkeileviksi tai jollain tavoin leimaaviksi. Anonyymi vastausmahdollisuus ja vain yleisten taustatietojen kysyminen voidaan nähdä myös jatkotutkimuksen etuna, joka osaltaan myötävaikuttaa nyt saavutettuihin korkeisiin vastausprosentteihin.
- ☐ **Avustusohjelman kohderyhmät ovat hyvin moninaisia.** Työntekijöiden ikäjakauma on laaja, vastaaajien elämäntilanteet ja mahdolliset osatyökykyisyyden syyt ovat hyvin erilaisia ja osa kohderyhmästä ei halua kertoa tai ei ehkä tunnista omaa mahdollista osatyökykyisyyttään. Työnantajina toimivat järjestöt ovat myös hyvin erilaisia, eikä ohjelman avulla työllistyminen ole yhdenmukaista. Osa työpaikoista tulee julkiseen hakuun, jolloin kuka tahansa (kriteerit täyttävä henkilö) voi hakea ja tulla valituksi ko. työhön. Osa paikoista täytetään kohdennettujen hakujen perusteella, joissa työnantaja voi tarjota ko. työtä tietyille, järjestön omassa kohderyhmässä toimiville henkilöille.
- ☐ **Kaikki työntekijät/työnantajat eivät vastaa kaikkiin heille lähetettyihin kyselyihin.** Työsuhteen aikaisten kyselyjen vastausprosentit ovat erinomaisia (67% - 78%) ja vastaukset edustavat koko kohderyhmää hyvin. Paikka auki -työsuhteen päättymisen jälkeen niissä työskennelleiden työntekijöiden tavoittaminen on vaikeampaa ja vastausten edustavuutta on hankalampi arvioida. Kaikista Paikka auki -työntekijöistä noin 70% on antanut luvan (ja yhteystiedot) työsuhteen jälkeiselle seurantakyselylle. Näistä 54% vastasi ensimmäiseen seurantakyselyyn. Vastaamatta jättäneiden lukumäärä kasvaa seurantakyselyssä aiempiin kyselyihin verrattuna ja herättää kysymyksiä: Kuinka hyvin kysely on tavoittanut luvan ja yhteystietonsa antaneet? Onko vastanneiden/vastaamatta jättäneiden joukossa enemmän/vähemmän henkilöitä, jotka ovat esimerkiksi työllistyneet/jääneet työttömäksi?
- ☐ **Kaikki henkilöt eivät ymmärrä kyselylomakkeissa esitettyjä kysymyksiä samalla tavalla.** Tämän takia olemme pyrkineet mahdollisimman yksinkertaisiin kysymyksiin, tarjonneet mahdollisuuden täydentävien lisätietojen antamiseen monissa kysymyksissä sekä esittäneet useita avoimia kysymyksiä, joiden avulla vastaajat voivat kertoa vapaasti omista tilanteistaan ja kokemuksistaan. Olemme

työstäneet kyselylomakkeita meille tuleen palautteen pohjalta myös saavutettavuuden näkökulmasta, jotta esimerkiksi näkövammaisetkin voivat vastata kysymyksiin mahdollisimman sujuvasti. Tätä kehittämistyötä jatketaan edelleen. Eri kysymyksiin annettujen vastausten ja lisätietojen rinnakkainen analysointi on työlästä, mutta luo hyvät edellytykset vastusten ymmärtämiselle ja mahdollisten väärinkäsitysten välttämiseksi.

- Raportissa esitetyt tulokset ja alustavat johtopäätökset ohjelman toimivuudesta perustuvat siihen oletukseen, että kaikki **vastaajat (sekä työntekijät että työnantajat) puhuvat totta ja kuvaavat tilanteitaan parhaan kykynsä mukaan**. Lomakkeissa esitettyjen avoimien kysymysten laadullisia vastauksia on analysoitu ja ryhmitelty niiden sisällön mukaan. Tutkimusraporteissa nämä tulokset on esitetty tiivistettyinä yhteenvetoina sekä *tyypillisiä vastauksia kuvaavien lainausten avulla* (esitetty raportissa vihreällä värillä).

Edellä esitettyjen valintojen, haasteiden ja rajoitteiden takia avustusohjelman tarkkojen kustannushyötyjen laskeminen ja luotettava (euromääräinen) vaikuttavuuden arviointi ei tällä ohjelmakaudella (2018-2021) ole mahdollista. Jatkamme työskentelyä ja mahdollisten tutkimusyhteistyökumppaneiden etsimistä, jotta näihin haasteisiin voidaan löytää sopivia ratkaisuja mahdollisella uudella ohjelmakaudella (vuoden 2021 jälkeen).